Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 32 | Joi, 5 februarie 2009 – Duminică, 5 februarie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

Jurnalul falsului spion

Securitatea a produs munți de planuri de măsuri, informări și rapoarte, în scopul prevenirii „manifestărilor dușmănoase" Jurnalul foto

Livius Ciocârlie era conferențiar la Facultatea de Filologie din Timișoara în 1989 și preda cursurile de literatură franceză, secolul XX. Profesorul, prețuit de studenți deopotrivă pentru prelegerile, articolele și cărțile sale, ținea în secret și un jurnal personal. Nu spera să-l publice vreodată, nici nu avea sentimentul unei culpabilități „subversive".

Cu titlul „Paradisul derizoriu", jurnalul a apărut la Editura Humanitas, în 1994. Și mai de neînchipuit încă pentru autor: a aflat că jucase – un sfert de veac! – rolul de fals spion în policier-ul Securității.

Un sfert de secol în „obiectiv"

Doi ofițeri cu grad superior în Securitate îl vizitaseră în 1989. Din convorbirea cu ei, universitarul timișorean a dedus că era „ascultat". Nu și-ar fi putut însă imagina că trecuseră 23 de ani de când se afla în vizorul Securității.

„Din 1966 sunt primele informări, își amintește din lectura celor trei volume de la CNSAS. De ce, nu pot să-mi explic. Poate că, așa cum s-ar putea înțelege dintr-o informare, am servit de pretext. Cineva voia s-o înfunde pe decană pe motiv că proteja un nemembru de partid. Poate ca ăsta să fi fost punctul de pornire, nu-mi dau seama. A urmat un al doilea moment, stupid. Mă rog, psihologia lor! Le-a căzut în mână scrisoarea unui lector francez, trimisă ataşatului cultural. Spunea, între altele, că dintre cei de la catedra de franceză, cu noi, cu nevastă-mea și cu mine, se putea sta de vorbă. E drept că suna cam ciudat. Cei de la Securitate au înțeles că eram dispuși să devenim oamenii francezilor, adică spioni, nici mai mult, nici mai puțin. Iată de ce dosarul meu a făcut parte din lotul privitor la Siguranța Națională. Timp de aproape 10 ani m-au urmărit pe motiv de spionaj, făcând tot felul de legături. Aveam un frate medic la Spitalul Militar și la Institutul Cantacuzino. Ce secrete o fi cunoscut el, nu știu. Fapt este că ei și-au închipuit că el mi le livrează mie, iar eu, la rândul meu, lectorului francez. E ceea ce rezultă din dosar. Vasăzică, timp de vreo zece ani am fost spion."

Ce face un „spion francez" în universitatea timișoreană? Ține cursuri și are program de consultații, scrie articole și cărți, însoțește studenții la practica agricolă și la cantină în regimul de autogospodărire. „Vă întrebați, probabil, cât era cursul de conformist, de politizat, povestește profesorul Livius Ciocârlie. Nu era deloc. E drept, ca să-l tipăresc am avut nevoie de avizul catedrei de socialism. Mi s-a reproșat că mă ocup de autori pesimiști, cum ar fi Beckett, însă n-am modificat nimic și s-a acceptat. Din fericire, la noi nici socialismul n-a fost serios. Aveam un coleg care preda Româna în R.D.G. Ne îngrozeam când ne povestea cât de habotnici erau cei de acolo. La noi, în zeci de ani cât am predat, n-a venit nimeni să mă controleze. Într-un târziu, faimosul Eugen Florescu, devenit secretar cu propaganda la Timișoara, a năvălit furios la Universitate să spună ce aflase de la un student. Reproșându-i acestuia, care se ocupa de revista studenților, că nu are nivel ideologic destul de ridicat, acesta îi spusese: «Să mă picați ci ceară dacă vreun profesor de-al nostru rostește vreodată la curs cuvântul partid», și n-au fost cine știe ce urmări. Prin urmare, predam literatura franceză cum credeam de cuviință."

Se duce universitarul însă în vacanță cu familia la Băile Herculane de sărbători. Securitatea face plan de măsuri, percheziționează apartamentul de hotel, înregistrează convorbirile telefonice, îi fotocopiază și pune la dosar corespondența. Profesioniști și informatori raportează conversații și opinează asupra viitorului apropiat al „obiectivului". Rațional, te-ai aștepta ca după săptămâni de suspiciune, să vină concluzia – face ori nu spionaj profesorul Ciocârlie? Trec însă anii – poate că ofițeri și informatori din „dispozitiv" se și pensionează – iar „obiectivul" inocent asumă noi prezumții.

„Una peste alta, abia prin 1980 am intrat în lotul oamenilor de cultură care nu le erau favorabili, explică profesorul. Eram, pasămite, sub influența lui Nicolae Manolescu. La rândul meu îi influențam pe tinerii, pe vremea aceea, Mircea Mihăeș si Adriana Babeți, studenți de-ai noștri deveniți după absolvire redactori la revista Orizont. Toate astea la un loc au dus la o urmărire de un sfert de secol, realizată, în afara altor mijloace, de 44 de informatori."

Cu puține excepții, informatorii îl vorbesc de bine. Nu să-l „înfunde", ci ca și cum l-ar recomanda pentru vreo promovare. „Din cei 44 de informatori din dosarul meu, numai unul era student, iar acesta n-a scris nici un cuvânt neplăcut. De altfel, este reconfortant să afli cât de mulți informatori se străduiau să nu-ți facă rău. Dintre scriitori mai puțini, scriitorii erau mai răutăcioși."

Încercaseră să-l și „racoleze" în '74-'75 mizând, fără succes, pe sentimentele comune de patriotism. I-au făcut anume și direct vreun rău? Datorează ceva acestor speciale „atenții"? „Niciodată nu mi s-a întâmplat nimic (...) Iar mai târziu, când a început să se vorbească despre mine la Europa Liberă, am devenit invulnerabil."

Istoria și omul mărunt

Povestiți-mi de Timișoara, de începutul acelui an, l-am rugat. Care erau satisfacțiile unui profesor în '89?

„Marea satisfacție era să apuci o sticlă de lapte și zece ouă, după ore de stat la coadă. Și continuam să ne simțim liberi profesional. Mai strecuram și câte o carte în librării, după ce fusese hărtănită de cenzura așa-zicând desființată."

Liberi înăuntru, comentez eu. „Nu numai înăuntru, mă contrazice profesorul Livius Ciocârlie. Liberi și noi între noi. Nu știam cât suntem de urmăriți, nu știam că suntem înregistrați. Esența în '89 este că istoria a reînceput să se simtă de către omul mărunt. Pentru acesta, istoria înghețase după discursul lui Ceaușescu din 1968 și după tezele din iulie 1981. Sigur, au fost momente tensionate, mai ales acțiunea lui Paul Goma, greva minerilor și manifestația de la Brașov, dar acestea nu ne-au angajat pe noi, oamenii mărunți. Noi ne păzeam pielea, cu capul în pământ.

Mai fusese și Conferința scriitorilor din 1981, când s-a protestat masiv dar, după părerea mea, pe fondul absenței lui Ceaușescu. Cu el în sală, nu știu câți ar fi îndrăznit. Și deodată, spre 1989, am simțit că ceva se mișcă și că se poate spera ceva. Nu foarte mult și nu neapărat cu contribuția noastră. Cu a lui Gorbaciov, eventual. Apoi, lucrurile s-au mișcat în Ungaria, în R.D.G., la Praga, iar noi, la casele noastre, trepidam. Țin minte că în august m-am întâlnit cu Mihai Zamfir, important critic literar, actualmente ambasador în Brazilia, care mi-a spus: «Eu sunt fericit, mie nu-mi mai trebuie nimic. Chiar dacă nu se întâmplă și la noi, eu sunt fericit că măcar am trăit să văd că au încurcat-o». Adică sistemul a încurcat-o – cu nemții, cu ungurii, cu cehii. Deci noi nu speram mare lucru, dar era colosal să știm că cineva îndrăznește să facă ceva. Așa încât anul '89 a fost unul în care am reînceput să percepem istoria."

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Ce faci duminică? „Program de autogospodărire" – răspundeau la întrebare românii, în locul lui „nimic deosebit". „Cineastul frenetic" Adrian Sârbu a fost bine cotat la documentar. Se zvonea că Angela Similea a murit, că țiganii își cumpără pașapoarte și că granița în Ungaria poate fi ușor trecută. Vers alb, cu Ion și Mărie, la „Atelier literar".

Un „cineast frenetic" – Adrian Sârbu

Roxana Pană, în „Cinema": „Această ambiție a «cineastului frenetic» – cum ar mai putea fi numit regizorul de documentar –, dorința de a ține pasul cu constructorii, devenea și mai limpede în scurtmetrajele ce urmăreau programatic, pe zile, uneori pe ore sau minute, fazele «la cald» ale unui șantier. «35 de zile» se intitulează filmul regizorului Adrian Sârbu (premiul I și Cupa de Cristal la scurtmetraj), temerară încercare de cuprindere în zece minute a trudei de 35 de zile și tot atâtea nopți, timpul-record în care s-a construit pasajul subteran Piața Unirii".

(Continuare în pag. a II-a)

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Fișă personală Nestor Rateș

Nestor Rateș, fost Nathan Stessel, fiul lui Anton și al Belinei, născut la 7 aprilie 1933, în Moinești, județul Bacău, cetățean american, absolvent al Facultății de Filosofie din București, de profesie ziarist. În perioada 1939-1948 a absolvit școala primară și liceul în Moinești și Bacău, iar între anii 1948-1951 a urmat Școala de construcții hidrotehnice din Piatra Neamț, locuind în căminul școlii. În perioada 1951-1953 a îndeplinit funcția de tehnician la Întreprinderea Energo-Construcția din București, având domiciliul în București, Str. Iancu Brezeanu nr. 21. În perioada 1953-1958 a absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București.

După absolvire, în anul 1958, a fost repartizat ca redactor la Agerpres, unde a lucrat până în anul 1972. De la 7 ianuarie 1972 și până la 22 ianuarie 1973 a funcționat ca redactor la Federația Comunităților Evreiești din România. În anul 1973 a plecat ilegal, împreună cu familia, în Israel.

Cu ajutorul relațiilor influente pe care și le-a creat în perioada cât a lucrat la Comunitatea Evreiască a reușit ca, numai în două săptămâni, să emigreze din Israel în Italia, iar de acolo în SUA, unde în scurt timp s-a angajat în calitate de corespondent al postului de radio Europa Liberă. În calitatea ce o are a făcut comentarii nefavorabile și dușmănoase la adresa politicii interne și externe a statului român.

În România nu mai are rude de gradul I. În străinătate are următoarele rude: Ioana Rateș, fostă Neuman, soție, născută la data de 18 mai 1935, în Lugoj, fiica lui Zoltan și a Anei, absolventă a Facultății de Istorie, profesoară, cu ultimul loc de muncă la Biblioteca Centrală de Stat, în prezent șefă de serviciu la Trezoreria SUA, domiciliată împreună cu soțul; Gabriela Rateș, fiică născută la 5 martie 1863, în București, la data plecării din țară fiind elevă, în prezent absolventă a Facultății de Medicină; Ana Neuman, Anie, fostă Kohn, soacră, născută la 6 septembrie 1912, în Szod Ungaria, văduvă, casnică, a plecat în Israel împreună cu fiica, ginerele și nepoata în anul 1973; Belina Ceaușu, mamă, plecată definitiv din România în Israel în anul 1951; Sara Ritenstein, fostă soție a tatălui (mamă adoptivă), plecată definitiv din România în Israel în anul 1970. În Israel mai are mătuși, unchi și veri.

În emisiunea postului de radio Europa Liberă de la 1 ianuarie 1989 s-a transmis faptul că Nestor Rateș, fost corespondent la Washington, cu începere din această dată, a fost numit director interimar al Departamentului român al acestui post de radio. Va sosi la München, spre a-și lua postul în primire, la începutul lunii ianuarie a.c. În continuare, compartimentul Eterul va întreprinde măsuri de verificare în caz.

5 februarie 1989

Document din volumul: Mihai Pelin, Operațiunile „Melița" și „Eterul" – Istoria „Europei Libere" prin documentele de Securitate, București, Editura Albatros, 1999.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

5 FEBRUARIE

Plonjări inutile, sterile, autoculpabilizări mai vinovate decât orice vinovăție, fiindcă știu că aceste sondaje sunt o excelentă posibilitate de a nu mă uita deloc la ce-i afară. Între timp constat că afară s-au întâmplat o mulțime de lucruri importante: a plecat Petru Romoșan, poate și Mircea Dinescu, o profesoară de la Cluj, Doina Cornea, suferă pentru toată intelectualitatea din România, regele Mihai cere ONU să ne salveze el, că de la noi degeaba așteaptă să ne salvăm, toată Europa ne plânge de milă, vizitele patriarhului continuă să se desfășoare în aceeași „atmosferă cordială, prietenească", EL e mai sănătos ca oricând, vara asta va trebui să fie congres și am să aflu că l-am ales din nou, fiindcă „il y a peu de chance ju' on/ détronne le roi des cons". Lumea zice „n-o să-l mai alegem, bă", cu aceeași vitejie a noastră de dinaintea războiului, fără să-și pună problema „cine" n-o să-l aleagă? Și nimeni nu crede că El va avea îndrăzneala ca, „la propunerea oamenilor muncii", să-l lase pe fiu-su. Dacă a mers „sceptru prezidențial", de ce n-ar merge „dinastie prezidențială"? Cu atât mai mult cu cât declasatul ăla s-a făcut popular, chiar popular! În județul Sibiu, comparativ cu ta-su. Așa cum, comparativ cu ei amândoi, Dej a devenit o amintire frumoasă, iar Lenin un înger păzitor al omenirii și tot așa, până la Marx, care e de-a dreptul Dumnezeu, decât că i-au înțeles greșit învățăturile. Nu știu de unde vine optimismul ăsta sinucigaș, „n-o să îndrăznească", fiindcă el a avut îndrăzneli mult mai mari până acum, iar acum un singur lucru l-ar putea opri să-l lase moștenitor pe fiu-su: neîncrederea proprie în el. Caz în care va decide ... să rămână mai departe. Și abia asta cred că-l va pierde, fiincă se pun atâtea speranțe în acest congres, încât frustrarea s-ar putea să provoace explozia.

Observam zilele trecute în cancelarie cât de firească a ajuns dedublarea noastră. Vorbim, în ciuda faptului că suntem foarte apropiați și cu adevărat oameni cumsecade, incapabili adică de turnătorii și ticăloșii, numai după ce vorbesc radioul și ziarele românești.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Bufetul partidului servea creier pane"

Cristian Uleșan a fost maistru stații și centrale electrice. În 1989 lucra la Institutul Energetic din București și avea 37 de ani. „Datorită serviciului, am avut posibilitatea să călătoresc în țară foarte mult. Plecam mai mereu în delegații. Așa am vizitat cam toate județele țării. Puțin cunoscute îmi sunt Timișoara și Oradea, în rest, nici o zonă nu-mi este străină. În delegații stăteam fie în barăci, fie în hotelul partidului, hotel de la Gospodăria de Partid, așa se numea. Trăgeam tare ca să ajungem să stăm în acel hotel. Era și pe-atunci cu pile. Dacă le-aveai, erai boier... Iar dacă prindeai cazare în hotelul partidului, implicit aveai acces și la bufet. Și acolo găseai de toate. Specialitățile erau măduvioarele și creierul pane. O minunăție. Aveam diurnă pe zi de 16 lei și ne încadram foarte bine în acești bani. De cele mai multe ori reușeam să aducem și acasă, la București, pachete cu mâncare. Ne înțelegeam cu cei de la hotel și, în general, era mult mai ușor să te descurci în provincie decât în București. Oamenii se obișnuiau cu noi. Chiar în 1989 am fost la Anina. Făceam controale la sistemul de electricitate. Cam doi ani am stat pe-acolo. Veneam în București doar la sfârșitul lunii, ca să ne reînnoim delegațiile. Ajunsesem să ne împrietenim cu localnicii, ei începuseră să ne cunoască. Ne descurcam destul de bine. Consider că am fost privilegiat. Dacă nu călătoream în țară, sunt sigur că mă descurcam foarte greu.

E drept că aveam și responsabilitate mare, mai ales că ni se dădeau pe mână lucrări uriașe. De exemplu, atunci când am lucrat la Pelișor, la castel, a fost stresul foarte mare. Făceam verificări și la casele lui Ceaușescu. Intram, ne făceam treaba o oră, două și plecam imediat sub escorta soldaților. Și tot așa în fiecare zi. Aveam voie să intrăm în imobilul respectiv doar dacă eram trecuți pe hârtia de la intrare și eram păziți de oamenii în uniformă. Țin minte că odată, pe când lucram în incinta Pelișorului, noi trebuia să dăm avizul de punere în funcțiune pe tot ce înseamnă electricitate, însă un ofițer nu a vrut să înțeleagă că nu se poate să facem așa cum voia el, și pentru asta ne-a ținut toată ziua închiși în încăperea aia până când, probabil, a sunat pe cineva care i-a spus să ne dea drumul și să ne lase să ne facem meseria așa cum trebuie. Peste tot pe unde am lucrat era plin de soldați. Oricum, tot ce făceam se consemna. Partidul știa de noi, mai ales dacă stăteam în hotelurile lor. Am avut șansa să nu mă prea duc pe la ședințele de partid, pentru că aveam scuza, adevărată de altfel, că eram plecat din București. De fiecare dată trebuia însă să aduc dovada că am fost plecat din Capitală, ca să nu am de suferit.

Ședințele de partid se făceau destul de des și trebuia ca de fiecare dată să fii prezent. Eu însă am învățat să mă descurc singur. M-am căsătorit destul de târziu, pentru că mă gândeam că, dacă mă însor, o să vreau și un copil și nu o să am cu ce să-l hrănesc, așa că oarecum fugeam de căsătorie. M-am mutat într-un apartament singur și mă gospodăream cum puteam. Aveam un văr care lucra la Avicola și mă rugam de el și câte două săptămâni să-mi dea un pui de-ăla slăbanog sau gheare de pasăre. Cumpăram organe, ba salam cu șorici, le duceam unde locuia mama și ea se descurca și reușea să facă tot felul de mâncăruri. Ca să vedeți până unde mergea imaginația omului, mama, bătrâna, cum îi zic io, făcea din ou și nu mai știu cu ce un soi de cașcaval care mi se părea extrordinar de bun. Când nu eram plecat în țară pentru a testa centralele electrice, chefuiam cu prietenii. Nu vă închipuiți chefuri cum se fac acum, gălăgioase, în care oamenii se îmbată și fac urât. Nu. Noi ne strângeam trei-patru băieți, aduceam băutură, mâncare și stăteam de vorbă vrute și nevrute. Aveam Palinka de la unguri. Era de prune. Coniac de la albanezi. Iar de mâncare, mai mult salam și cam atât. Nu mâncare gătită. Și ne uitam la televizor. Aveam un Diamant albnegru." (A consemnat Carmen PREOTEȘOIU)

CALENDAR

5 februarie (duminică)

Soarele a răsărit la 7:29, a apus la 17:30

Luna a răsărit la 7:10, a apus la 16:25

Sărbătoare creștină:
Sfintele Mucenițe Agata și Teodula

S-a întâmplat la 5 februarie 1989

- Președintele Turciei, Kenan Evren, l-a primit pe ministrul afacerilor externe al R.P.S. Albania Reis Malile. În cursul întrevederii s-a apreciat că acordurile semnate cu prilejul vizitei oficiale a ministrului albanez la Ankara vor contribui la intensificarea cooperării dintre cele două țări. Cu același prilej au fost abordate aspecte ale situației din Balcani - relata agenția ATA
- Militarii sud-coreeni au tras mai multe focuri de mitralieră împortiva unui post al RPD Coreene din zona demilitarizată, în sectorul liniei de demarcație. Agenția ACTC a condamnat această acțiune provocatoare.

Ramona VINTILĂ

Economia lui 2010 în visele lui Ceaușescu

Planul național unic de dezvoltare economico-socială era un factor apăsător pe umerii românilor în regimul comunist. Fie că lucrau pe o platformă industrială sau în agricultură, toți cei antrenați în procesul muncii înainte de 1990 erau presați de îndeplinirea cerințelor trecute în planurile lui Ceaușescu. Viziunea acestuia cu privire la cum ar trebui să arate România pe harta mondială era pe termen lung și foarte lung, cu câteva zeci de ani înainte. Astfel, în 1989, Ceaușescu știa deja cum voia să se desfășoare lucrurile în 2010.

Ediția din luna iulie 1989 a Revistei de Statistică, publicată de Institutul Național de Statistică, cuprindea obiectivele și prioritățile prevăzute în Programul-Directivă pentru evoluția economiei românești în cincinalul 1991-1995 și perspectivele pentru următoarele trei cincinale, din 1995-2000, 2000-2005 și respectiv, 2005-2010. Ceaușescu visa la „înfăptuirea deplină a societății socialiste multilateral dezvoltate" și la o Românie a „produselor de înaltă calitate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial". Planurile cuprindeau în mod excesiv cuvinte sau expresii precum: dezvoltare intensivă, înaltă calitate, modernizare, bunăstare, superioritate, organizare sau intensificare și cifre supraestimate ale indicatorilor economici. Mai multă ideologie decât economie și aproape nimic deosebit în abordare față de discursurile legate de cincinalele anilor '80. Însă, în condițiile în care Revoluția a stopat orice fel de acțiune de moștenire ceaușistă după '90, nu pot să nu mă întreb: dacă n-ar fi fost Revoluția, oare am fi îndeplinit planul cincinal 2005-2010?

2000-2010

2000-2010 trebuiau să fie ani de dezvoltare economică intensivă, tradusă prin creșterea productivității muncii și reducerea consumului de materii prime și energie, pentru ca România să se situeze în acest fel la parametrii statelor „avansate".

Pentru primii 20 de ani ai secolului al XXI-lea, Ceaușescu dorea să păstreze producția industrială ca principal pion în economie și dublarea acesteia în 2000-2005 față de valorile plănuite pentru 1990. Pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare, se urmărea aceeași utilizare maximă a resurselor materiale și de muncă. Un alt obiectiv important al lui Ceaușescu viza exporturile. El dorea ca acestea să ajungă la cel puțin 30% din totalul producției marfă. Cât privește agricultura, liderul comunist voia din ce în ce mai mult: trecerea de la producții de 8.000 kg de grâu și orz la hectar la 10.000 și peste 10.000 de kg la hectar și de la 20-25 de tone porumb știuleți la hectar la peste 30-35 de tone/ha. Ceaușescu își imagina pentru 2005 o producție de cereale care să depășească 45 de milioane de tone. În 2010 plănuia să continue politica „noii revoluții agrare, a realizării unei agriculturi moderne", gândindu-se la ultimele tehnologii în materie de biologie și inginerie genetică. De fapt, știința urma să fie o „forță de producție nemijlocită", care să contribuie la asigurarea unei „productivități superioare a muncii sociale". Ceaușescu nu era doar un spirit progresist ci și ecologist. Viziunea acestuia cu privire la ecologie însemna programe naționale de dezvoltare a fondului forestier și de amenajare a bazinelor hidrologice precum și amenajarea întregii suprafețe posibile de irigat. Dacă Ceaușescu ar mai fi trăit ca să-și pună în aplicare planurile, în 2010 n-ar mai fi existat diferențe notabile între populația urbană și cea rurală. Potrivit celor publicate în Revista de Statistică, acesta dorea să ridice nivelul de pregătire profesională și cultural-științific prin introducerea învățământului obligatoriu de 12 ani.

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES – Agenția Națională de Presă AGERPRES

Angela Similea murise, dar vorbea!

Luna februarie '89 stătea sub semnul unui zvon „monden" rulat cu mult sârg încă de la finele lunii ianuarie atât prin cercurile artistice, cât și prin cercurile mai puțin artistice ale Bucureștiului: Angela Similea a murit! Însă, exact în perioada când ea ar fi trebuit să fie în lumea celor drepți, apărea bine mersi, fotografiată și intervievată în publicațiile Flacăra și Săptămâna. Undeva chiar era scris cu litere evidente: „Pentru admiratorii săi dornici de noutăți, Angela Similea pregătește un nou recital". „Da? înseamnă că tot a fost «ceva». Cică ar fi făcut și dânsa un film deocheat...", comentau vocile de cancan, ca să nu spunem de mahala.

Directorul general al publicațiilor Flacăra, scriitorul George Arion, realiza un interviu (pentru Flacăra, dânsul era pe atunci șef al secției Cultură) cu îndrăgita interpretă exact în perioada în care bântuia zvonul că a murit. Domnul Arion rememorează momentele interviului fumându-și cu nesaț pipa în biroul său încărcat de amintiri.

„La finele lunii ianuarie 1989, o veste a căzut ca un trăsnet în redacția Flacăra: Angela Similea a fost victima unui accident și s-a dus dintre noi", își aduce aminte domnul Arion.

Contrar zvonurilor, în 1989 Angela Similea era plină de viață!
Foto: Arhiva personală

Veselă, optimistă, însă cam timidă

„Nu vorbisem niciodată cu binecunoscuta cântăreață. După ce am intrat în posesia numărului ei de telefon, l-am format după multe ezitări. Cine avea să-mi răspundă de la celălalt capăt al firului? Ce avea să-mi spună? Spre marea mea ușurare, cea care a răspuns la telefon a fost chiar Angela Similea! Era ea însăși contrariată de ciudatul zvon. M-a invitat în ziua de 31 ianuarie în apartamentul ei din Drumul Taberei, dacă nu mă înșel. Am încercat împreună să descoperim cine a avut interesul să răspândească o astfel de informație falsă și cumplită. N-am avut nici o izbândă. Autorul de romane polițiste care sunt n-a reușit să descâlcească nici până acum enigma. În schimb, gazetarul a avut prilejul să poarte o discuție interesantă cu o personalitate a muzicii ușoare românești. O convorbire și serioasă, dar și cu secvențe pe placul jurnaliștilor de la monden din ziua de azi." Vă redăm mai jos fragmente din interviul cu Angela Similea, realizat de George Arion cu strategie... interogativă.

„Deci, Angela Similea, iată-vă vie și nevătămată.

După cum vedeți.

Dacă vreți însă ca și eu să rămân viu și nevătămat, vă rog să scoateți din priză telefonul. De o jumătate de oră de când încercăm să stăm de vorbă a sunat de vreo 20 de ori. E insuportabil! Cade anul acesta ziua de 31 ianuarie într-o marți, dar n-aș vrea ca tocmai cele trei ceasuri când doresc să discutăm să fie cele trei ceasuri rele.

Un zvon stupid i-a alertat pe cei care țin la mine. E, într-un fel, firesc să se intereseze de soarta mea prieteni sau necunoscuți. Dar aveți dreptate, scot telefonul din priză.

Ne-am rupt puțin de lume pentru a o privi mai bine și a încerca s-o pricepem mai mult. Ca, de altfel, și pe dumneavoastră. Vă propun să-mi răspundeți repede, fără vreun răgaz de gândire, când v-ați dat seama că destinul dumneavoastră e legat pentru totdeauna de muzică?

Am fost la unul dintre ultimele concerte ale Mariei Tănase, la Sala Palatului. Atunci când a început să cânte, pur și simplu m-am simțit cuprinsă de vrajă. De aceea, nici nu-mi aduc aminte ce a cântat, cine a acompaniat-o... În amintirea mea, totul a rămas ca un abur de legendă. (...) Atunci a încolțit în mine ideea de a ajunge cântăreață.

A fost de-ajuns ideea?

Vedeți, unii văd fastul, succesul, aplauzele... Dar câți știu câtă trudă trebuie să depui până a ajunge la ele? În orice domeniu, performanța nu se atinge decât cu perseverență și muncă, multă muncă. De altfel, unii se și sperie și abandonează.

N-a fost cazul dumneavoastră.

Să știți că eu n-am pășit pe scenă fără studii serioase, cu profesori ca Paul Urmuzescu sau Florica Orăscu, o mare profesoară de canto de la noi, datorită respectului acordat personalității fiecăruia și încercării de a i-o contura cât mai exact. Și George Grigoriu a contribuit mult la lansarea mea.

Cum erați în anii primei tinereți?

Ca și acum: veselă, optimistă, însă cam timidă.

Timidă? N-aș zice! Doar apăreți în fața a mii de spectatori pe care îi cuceriți cu destulă ușurință.

Da, da, timidă. M-am exprimat exact. (...)

Frumusețea v-a deschis mai lesne porțile afirmării?

Când vii pe scenă și ești privit de sute și mii de oameni, nu-ți poate fi indiferent cum te prezinți în fața lor. Da, e-adevărat, sunt adepta frumuseții, dar, de cele mai multe ori, e mai impresionantă frumusețea interioară, care n-are cum să nu iasă la iveală, dacă ea există.

Totuși, cine nu observă că vă îmbrăcați cu multă grijă ori de câte ori apăreți în fața publicului? E un semn că țineți la dumneavoastră.

E ca o lumină bine pusă pe o statuie. (...)

Muzica ușoară românească este competitivă pe plan internațional?

Are cu siguranță ceva de spus, ceva care ar interesa și pe alții, fiindcă păstrează nealterate câteva din valorile muzicii ușoare bune dintotdeauna: cantabilitate, profunzime a trăirilor, dragostea față de oameni.

Atunci ce-i lipsește?

Un impresariat de excepție. Și cu asta punct. (...)

În cine aveți cea mai mare încredere dintre vocile noastre?

În Dida Drăgan, Mirabela Dauer, Eva Kiss. Elena Cârstea poate fi o cântăreață de mare forță. Și, fără îndoială, Corina Chiriac. Mai sunt și altele mai mici ca vârstă.

Dar Aura Urziceanu?

E un fenomen special, la care mă impresionează tenacitatea, nețărmurita dragoste față de muzică. E vorba de cineva care se înnoiește continuu.

Dar și dumneavoastră ați încercat astfel de înnoiri. Cu ajutorul teatrului, al filmului...

Întâlnirea cu teatrul a fost zguduitoare pentru mine. M-a făcut mult mai atentă față de cuvânt, față de posibilitățile lui de exprimare.

E greu să fii vedetă, Angela Similea? Răspundeți-mi ca și la celelalte întrebări, cât se poate de deschis.

E foarte greu. În primul rând te obișnuiești cu statutul și nu mai vrei să-l pierzi. Apoi te consumi enorm ca să poți ține pasul și să fii mereu în linia întâi. Ai nevoie de multă rigoare, de multă disciplină în viață, ca un sportiv de performanță. Și-ntotdeauna unde te afli trebuie să te comporți în așa fel încât să nu-ți pierzi aureola pe care o ai.

E greu, într-adevăr, dar nu vă simțiți măgulită când oamenii întorc capul pe stradă după dumneavoastră?

Da. Dar sunt atâtea clipe în care aș vrea să trec neobservată, pentru a fi doar cu mine însămi, și nu obiect de studiu... Vrei să-ți aparții, și nu mai poți. (...)

Ce v-a tulburat cel mai mult până acum din câte ați trăit?

Nașterea copilului meu. Dar au fost multe întâmplări care m-au răscolit. Fiind o emoțională, nici nu e greu să fiu marcată. Dar nu mă las copleșită și nu cad.

De ce vă scriu mai mult fetele?

Poate că le place sinceritatea mea. De pildă, pot să declar cu mâna pe inimă că, dacă n-o să mai am plăcerea sinceră de a cânta, n-am să mai urc pe scenă.

Poate doresc să semene cu dumneavoastră.

Poate.

Vă e teamă de anii când nu veți mai urca pe scenă?

Nu. Nu mi-e teamă. Fiindcă nu doresc să cânt toată viața. Va veni o vreme și pentru turneul de adio. Dar voi reuși atunci să-mi găsesc împlinirea într-o altă muncă. Fiindcă n-aș putea trăi fără să fac ceva util. (...)

Sper să încheiem totuși discuția noastră într-un chip optimist.

Așa e și firesc. Fiindcă am o imensă încredere în om și în puterea lui de a ieși din orice impas, de a salva marile valori pe care le-a creat până acum.

Vă plac bijuteriile? Toaletele? Parfumurile bune?

Cărei femei nu-i plac? Îmi place însă și să stau toamna sub un copac și peste mine să plouă cu frunze îngălbenite. Dar de ce m-ați întrebat ceea ce m-ați întrebat?

Fiindcă am vrut să vă atrag atenția – dacă mai era nevoie! – la sfârșitul convorbirii noastre cât de grav și de responsabil poate să fie cineva care slujește cu o devoțiune rar întâlnită muzica ușoară românească. Deci, am vrut să atrag atenția că faceți parte din acea categorie de artiști ai noștri, pentru care profesiunea lor contează în primul rând, și nu ceea ce se poate vedea la o privire superficială, care uneori ia ochii cuiva prea grăbit în a-i cataloga pe oameni. Iar acum, Angela Similea puneți vă rog din nou telefonul în priză și să ne conectăm iarăși la lumea pe care am părăsit-o în aparență pentru câteva ore."

Roxana ROSETI

Economia lui 2010 în visele lui Ceaușescu

(Urmare din pag. I)

Din punct de vedere energetic, prioritățile lui Ceaușescu țineau de funcționarea la parametri optimi a centralelor nuclearoelectrice, valorificarea surselor noi și recuperabile de energie, realizarea de sisteme pentru stocarea pe durate mari a energiei și utilizarea eficientă a potențialului hidroenergetic.

1990-1995

Ce ar fi urmat după '89 dacă românii n-ar fi ieșit pe străzi acum 20 de ani? Ceaușescu își dorea o creștere de ansamblu a producției-marfă industriale cu aproximativ 30-35 de procente, într-un ritm mediu anual de 5,5-6%, în timp ce producția industrială globală ar fi trebuit să crească cu până la 30%, într-un ritm anual de 4,5-5,5%. Producția netă era programată să crească cu aproximativ 40-45%. Conducătorul comunist plănuia dezvoltarea intensivă a bazei proprii de materii prime și materiale, de resurse energetice, precum și creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor. În ceea ce privește industria extractivă, Ceaușescu avea programate pentru 1995 producții de 80 de milioane de tone de lignit și cărbune brun și 20 de milioane tone de huilă, iar pentru metalurgia neferoasă 20-21 milioane de oțel.

În cazul agriculturii, producția globală ar fi trebuit să crească în 1990-1995 cu 20-25%, având o rată anuală de creștere de 4-4,5%, producția netă ajungând până la 35-40 milioane tone pe an. Pe baza valorificării resurselor locale, în anul 1995, producția industriei mici, în mediul rural, era programată să ajungă la cel puțin 6.000 lei pe locuitor. Ceaușescu urmărea să creeze în acest fel „muncitorul agricol de tip nou", capabil să execute atât lucrări agricole cât și o serie de activități industriale și de servicii, care să contribuie la formarea veniturilor țărănimii cu cel puțin 20-25%. Pentru omogenizarea populației de la oraș cu cea din mediu rural, se urmărea asigurarea unui nivel înalt al învățământului, de 10 ani pentru fiecare comună și treapta a doua de liceu, de 12 ani, în toate comunele centre agroindustriale. În plus, ar fi trebuit să se îmbunătățească condițiile în care se acorda ajutorul medical prin construcția de dispensare cu 5-10 paturi și case de nașteri în toate comunele și de spitale cu 50-100 de paturi în comunele centre agroindustriale. În zootehnie, la sfârșitul cincinalului, efectivele ar fi trebuit să ajungă la 11,5 milioane bovine, 15,6 milioane porcine, 35 milioane ovine și caprine și 97 milioane păsări ouătoare.

Investițiile proiectate pentru cei 5 ani după '90 ajungeau până la 1.600-1.700 miliarde lei, fonduri orientate către modernizarea utilajelor și instalațiilor. Planurile mai includeau creșteri ale produsului social cu 4,5-5,5% pe an și cu 6-7% ale venitului național. În plus, Ceaușescu mai avea în gând crearea de locuri de muncă astfel încât populația activă să ajungă la aproape 12 milioane persoane, dintre care 8,1-8,2 milioane de persoane personal muncitor, circa 60% din populația activă. Volumul de activitate economică pe locuitor ar fi trebuit să ajungă până în 1995 la cel puțin 100.000 lei pe locuitor. În condițiile în care Ceaușescu dorea să continue politica de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe tot teritoriul țării, acesta programase pentru 1995 ca volumul de activitate economică să depășească 150.000 lei pe cap de locuitor în 23 de județe ale țării.

Diana GRĂDINARU

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Iar seara, toți ascultăm Europa liberă, ne interesează, suntem efectiv într-o altă realitate decât cea diurnă. Ca și cum n-ar fi doar două ființe diferite în fiecare dintre noi, dar și realitățile ar fi două: cea despre care vorbim ziua, între noi, și cea despre care vorbește seara „E.L." Mai greu de știut este în care dintre cele două realități trăim, căci de trăit nu se poate trăi decât într-una singură. Probabil că e aceasta, una și aceeași, pe care într-un fel o simțim când vorbim între noi și altfel când îi ascultăm pe ăia. Ne manipulează propriile cuvinte. „Atunci când nu spui ce gândești, sfârșești prin a gândi ce spui."

Prietena mea, V.T., îmi spune că azi, când a vrut să-și ia bagajele, ca să plece acasă, o colegă i-a amintit că nu „nu se poate, au învățământ. Da?, a zis ea, păi atunci dați-mi și mie un ziar, o broșură." Nimeni n-avea. „Dați-mi, bă, și mie ceva, să văd și eu despre ce mai mâncăm c. diseară." O colegă de-a ei zice că s-a făcut palidă, a chemat-o afară și i-a spus: „Uite care-i treaba, dacă tu ai spate și-ți permiți să spui că mânânci c., n-o spune și-n numele nostru, că noi n-avem spate." V. îi spune răzând: „Da mă, așa-i, cum nu ți-ai dat seama, am spate, sunt de-a lor, provocatoare, turnătoare, etc, etc." Îți vine să crezi că nu Securitatea s-a creat ca să ne controleze accesele noastre de curaj, ci, invers, lașitatea noastră găsește o nobilă justificare în existența acestei instituții. Mai nou, nu poți face un banc, să nu fii bănuit că ești angajatul benevol al ălora.

În general îmi e din ce în ce mai clar că nu toți simțim la fel sufocarea și că oamenii în numele cărora vorbește Doina Cornea, de acolo, de la Cluj, sunt foarte puțini. Problema celor mai mulți este foamea, nu minciuna.

Doina Jela, Telejurnalul de noapte București, Editura Vremea, 2005, p. 377-378

Am recitit câteva pagini din Lovinescu (Aqua forte) și m-am... fortificat. Vechiul critic îmi reface mereu încrederea în arta de a scrie, artă pe care el a cultivat-o nu numai cu har ci și cu o exemplară conștiință de profesionist.

Victor Felea, Jurnalul unui poet leneș. Ianuarie 1955-martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, Editura Albatros, București, 2000, p. 719

Duminică anostă. Vorbit cu ai mei la telefon, mă întreabă dacă am primit scrisorile, inclusiv cele din America. Dar eu, nimic. Vizită apoi la G., unde suntem reținuți de Babi la masă. Impresiile lui pariziene și speranța că-i va apărea un roman la Londra, deși rău tradus (în țară, de un profesoraș cu veleități literare), urmând a fi stilizat de un anglofon. Marți urmează să-i apară romanul la București, speră să nu aibă surprize. Nu știu cât de hăcuit e, G. pretinde că nu. Seară la E., unde vedem un film cu o întâmplare de la West Point (nu rău).

Mircea Zaciu, Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 395

Sunt deprimată, de fapt mă simt rău de mai multă vreme, dar ieri am fost, în sfârșit, la policlinică. Pulsul aberant, istovitor – această fibrilație cronică de-acum, ficatul mărit, dureros, oboseala mai ales la mersul pe jos –, și, slavă Domnului, numai pe jos merg și cu greutăți în mână; irascibilitatea la redacție sau acasă, cu vecinii – plus insomniile.

Acum vreo două ore mi-a telefonat Ana Blandiana, căreia îi dădusem volumul meu recent apărut, când ne-am întâlnit la Irina E.

Mi-a lăudat cartea, spunând că stă alături de „Epitaf", ca valoare; e uimită că mai apar cărți bune, totuși, în asemenea ani nenorociți.

Atunci, la Irina, unde au mai fost Alexandru Paleologu și Romulus Rusan, se vorbise de cartea lui Mircea Iorgulescu, „Eseu despre lumea lui Caragiale", despre scrisul, în continuare pus la index, al Anei Blandiana (și despre „paza cu schimbul" pe care le-o „asigură" securiștii, lui Romi și Anei B., în Strada Transilvania.

Florența Albu, Zidul martor (Pagini de jurnal). 1970-1990, Cartea românească, 1994, p. 402-403

RESTITUIRI

STENOGRAMA ȘEDINȚEI CPEX DIN 3 FEBRUARIE

Tov. Nicolae Ceaușescu: La construcția de mașini, practic n-ați realizat decât 30 la sută din plan? Ce se întâmplă?

Tov. Ion Radu: Principala cauză ne aparține nouă. În cadrul industriei constructoare de mașini contractele sunt lansate, în fabricație, dar n-au putut obține finalizarea lor.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Trebuie finalizate! Noi nu putem face export cu lansarea în fabricație.

Tov. Ion Radu: Sunt condiții ca în luna februarie să realizăm mai bine producția de export pe devize convertibile în primul rând și pe CTS.

Tov. Nicolae Ceaușescu: În primul rând că ai program de recuperare a restanțelor din 1988 pe CTS, 1 mil. Noi am stabilit cu țările respective, și ei să ne dea restanțele, și noi să le dăm restanțele în primele săptămâni! Situația este foarte, foarte proastă! Foarte proastă!

Tov. Ion Radu: Așa este, tovarășe Nicolae Ceaușescu.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Dar ce aveți de gând? Cu acestea nu se rezolvă situația!

Tov. Ion Radu: Avem câteva contracte cu valori mari, lansate cu cicluri lungi, și am luat măsuri pentru realizarea lor în totalitate. Din 90 de milioane plan pe luna ianuarie, cu devansări cu tot, am avut contracte în prima etapă de 42 de milioane și cu devansări am ajuns la 60 de milioane și trebuie realizate absolut toate contractele!

Tov. Nicolae Ceaușescu: Aveți contracte de 288 de milioane pe DC, iar pe CTS aveți contracte de 1,6 miliarde. Nu contractele sunt cauza nerealizărilor! Voi începeți iar ca acum un an!

Tov. Ion Radu: Trebuie să ne zbatem pentru contracte foarte mult. Am obținut unele realizări.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Contractele trebuie să le discutăm! Obligatoriu, vă pun în vedere – planul pe trimestrul I, exportul în întregime pe ambele relații, trebuie realizat! Restanța, în luna aceasta trebuie terminată în prima parte, obligatoriu, și pe CTS și pe devize convertibile! Nici nu discutăm problemele altfel! Nu vă mai admit nici un fel de justificare!

Tov. Ion Radu: Am înțeles, tovarășe Nicolae Ceaușescu.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nu mai admit nici un fel de justificări! Electronica, ce se întâmplă?

Tov. Vaidescu Nicolae: La devize n-am recuperat decât 4 milioane.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Și din plan ați făcut numai 16 milioane?

Tov. Vaidescu Nicolae: După analiza din decada a II-a făcută cu dumneavoastră am luat măsuri împreună cu comerțul exterior și am găsit soluții că în luna februarie să ne facem sarcina de plan și să și recuperăm.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Bine. Chimia!

Tov. Ion M. Nicolae: Am realizat 132 de milioane. Am realizat numai 17 milioane pe devize convertibile în contul restanței. Restul vom realiza săptămâna viitore. La vămuire am realizat 140 de milioane.

Tov. Nicolae Ceaușescu: N-ai realizat decât 115 milioane pe devize convertibile, din 66,7 milioane program de recuperare a restanțelor din 1988, n-ai realizat decât 17 milioane. Cum este aceasta?

Tov. Ion M. Nicolae: Recuperăm săptămâna viitoare până la 64 de milioane.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Industria ușoară!

Tov. Flucsă Maria: Planul pe CTS este făcut. Pe devize convertibile, din 126 de milioane, format din 81 milioane plan pe ianuarie 1989, plus 45 milioane din programul de recuperare a restanțelor din 1988, n-am realizat decât 43 de milioane.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Și ce faceți?

Tov. Flucsă Maria: Sunt niște probleme de obținerea detaliilor, nu ne-am preocupat să obținem toate detaliile, acum s-au făcut acțiuni comune cu comerțul exterior, au fost invitate firmele, și acum au început să apară detaliile. Ne mobilizăm în luna februarie să realizăm ceea ce ne-ați spus dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Oprea, ce se întâmplă?

Tov. Gheorghe Oprea: Sunt 12 milioane care trebuie finalizate în această lună, nu s-a reușit să se asigure de la țesătorii către confecționeri, să se dea cantitățile acestea, deși se propune să fie terminate săptămâna viitoare. Aceasta este o problemă foarte importantă, am dat atenția corespunzătoare, dar n-am acționat corespunzător. Avem contracte dar nu avem specificația ca să putem finaliza această prodcuție. Am intrat în acest an cu un volum de specificații foarte mic. Pe luna ianuarie s-a îmbunătățit situația. Avem contracte pe total an mult mai mari. Au fost chemate firmele să dea specificații, am lansat în fabricație ceea ce trebuie, dar nu putem termina. Am lucrat foarte prost de la început în ce privește încheierea de contracte pentru că n-am făcut specificații. În luna ianuarie este schimbarea sezonului din primăvară-vară și firmele au întârziat în predarea specificațiilor ca să vadă cum termină stocurile, ca să nu intre cu stocuri! N-am făcut noi aceste precizări clare când am făcut contractul cu acești parteneri! A doua problemă – trebuie să acționăm foarte serios, dumneavoastră ne-ați criticat pe bună dreptate în privința prețurilor. Prețurile în afară sunt mai mici față de plan. Facem fizic și nu facem valoric, iar manopera influențează și costul materialelor. Este o diferență între prețul care ar trebui să fie și prețul din afară. Facem fizic mai mult decât crește ca valoare.

Arhivele Naționale, Fond CC al PCR Cancelarie, Dosar 3/1989

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

Ce-a pățit Angela Similea

S-a zvonit că a murit Angela Similea. Alții ziceau că „fugise" în străinătate. Să pună capăt zvonurilor, George Arion i-a luat un interviu pentru rubrica „Artistul – conștiință a epocii sale" din Flacăra. În vreme ce cântăreața vorbește despre regăsirea „luminii din noi", ziaristul își roagă gazda să scoată telefonul din priză. Deranjează discuția sunând atât de des. Iar artista se scuză: „Un zvon stupid i-a alertat pe cei care țin la mine". Atât despre zvonuri.

De-ai fi fost câine...

Taximetristul arădean Ioan Vancea lucrase șofer, „la sonde", pe câmpul din Pereg. Ca toți românii cu domiciliul sau locul de muncă „pe graniță", era oricând pregătit de legitimare. Cunoștea ca-n palmă și granița. Știa că grănicerii români se prefac („cam des") că nu văd bine. Iar ungurii, spre deosebire de sârbi, nu trag în fugari și nu-i returnează „acasă". Avea trei copii – cel mic de școală primară, cel mare într-a opta – și i-a luat pe toți.

Plecaseră 20 de oameni în grup. El le-a fost călăuză. Au trecut pe burtă „fâșia" și au ajuns în Ungaria. Grănicerii s-au prefăcut că nu-i văd. „Nu mai puteam, motivează acum. Eu sunt maramureșean, os de «dac liber», nu câine să-i azvârle stăpânul mâncarea când și câtă vrea. Ceaușescu așa făcea cu «rația» lui."

Politici pentru țigani

În Ungaria se aflau la un moment dat în 1989 cam 15.000 de fugari români. „Orbirea" grănicerilor e semn al trădării lui Ceaușescu de către Securitate, zice Ioan Vancea. „A fost aici o politică. Ne lăsau pe noi să trecem la unguri, iar ei ne dădeau mâncare și lucru și, sigur, se plângeau peste tot că le e greu cu atâția români fugiți."

Din Szeged a plecat în Germania cu copiii. Călăuză le-a fost un vecin din Arad. „Un vecin țigan m-a «scos» în Germania, povestește Ioan Vancea. El plecase legal, cu pașaport. Cu țiganii Securitatea avea altă politică. Le cerea aur în schimbul pașapoartelor. Nemții plăteau în mărci, iar țiganii din Timiș și Arad cu aur. Jumătate de kilogram de aur pe cap de țigan. Recuperau repede din cerșit și furat."

Meditații particulare

Autobuzele și trenurile sunt și duminica pline. Copii și tineri merg să se mediteze la profesori acasă. Parte însemnată din bugetul unei familii e alocată pentru admiterea în „treptele" de liceu și la facultate.

Cei mai căutați și scumpi sunt profesorii despre care se știe că vor fi în comisiile de admitere. Ei știu ce se dă și cum se cere. Lucrează zilumină duminica pe serii de elevi. Să n-o încurce cu „legea ilicitului", au și ei pilele lor la Miliție, Finanțe și Securitate.

Oiștea iubitului

În școli, fabrici, facultăți și la bibliotecile comunale erau cenacluri literare. Cenaclștii aspiră la gloria cuvântului tipărit. Pe adresele revistelor și ziarelor vin zilnic plicuri cu „încercări literare". Răspuns află toți la poșta redacției.

Darie Novăceanu e gazda „Atelierului literar" din revista Flacăra. Fapt singular – are drept și la fotografie! Uneori publică și câte-o poezie mai reușită dintre cele primite. Precum scurta „Cantilenă", trimisă de Daniela Groza din București. „De fiecare dată, noaptea/ Când ies din tindă mă lovesc/ De oiștea carului mare și întreb:/ Tu ești, iubitule?".

Bancul cu Ion și Mărie în șură, scris în vers alb, se veselesc cititorii...

Artă și confruntare

Formații muzicale și teatrale fac turnee și sunt invitate să prezinte spectacole la cămine culturale și sătești. Se bucură sincer ori nu artiștii de întâlnirea cu masele? Din declarațiile apărute în presa vremii reieșea că sunt încântați.

Actrița Carmen Galin își povestește astfel experiența confruntării cu modelul: „Am jucat la Slătioara, satul scriitorului Dinu Săraru, «Niște țărani». Un spectacol minunat. Publicul, chiar ele, personajele, la ele acasă. Era și ea, cu siguranță că era și ea Muierea lui Pătru pe acolo. Au privit, au ascultat cu religiozitate, au râs, au plâns, au și aplaudat, dar mai ales ne-au îmbrățișat, ne-au crezut că putem fi ei, că noi eram ei. Arta noastră dusese confruntarea și adevărul până la capăt".

Prețul pieței și drepturile cumpărătorului

„Vând urgent apartament, 2 camere, etaj IV, gaz metan, cartier Giroc, preț 100.000 lei" – scrie în ziarul județean din Timișoara.

Între prețul pieței și cotarea apartamentelor la darea în folosință nu e mare diferență. Problema e să ai bani ori să te încadrezi în categoriile cu drept de cumpărare. Căci în România nimeni nu poate deține două imobile în proprietate. Nici să-și cumpere locuință într-un oraș dacă nu are domiciliul stabil ori loc de muncă acolo.

Lavinia BETEA

PERICULOASA ÎNTÂLNIRE DE PRÂNZ A UNUI GRUP DE INTELECTUALI ROMÂNI CU UN AMBASADOR OCCIDENTAL LA BUCUREȘTI

5 februarie 1989. Week-end. Str. Atena. Numărul 20, parcă. Foarte aproape de Piața Dorobanți, deci în cartierul rezidențial din Nordul orașului, zis „la șosea". O casă splendidă, reședință a ambasadorului Olandei la București. Gazda, Coen Stork, numit în funcție la București în 1988, era foarte nonconformist. În România a venit din Cuba. La începuturile carierei diplomatice, a trăit și în Africa de Sud, unde pe-atunci era apartheid. Având – deci – destulă experiență a unor regimuri de dictatură, nu s-a resemnat cu „țarcul" în care autoritățile de la București îi țineau izolați pe reprezentanții democrațiilor occidentale. Între altele, a încercat să stabilescă relații cu lumea intelectuală, pe de-o parte cu puținii protestatari despre care se știa, pe de alta cu scriitori și artiști cunoscuți. Pe lângă metodele obișnuite de informare ale unui ambasador, prin personalul subordonat, Coen se uita el însuși pe ziare și reviste și asculta... programul departamentului românesc al Europei Libere, la subsolul reședinței din Strada Atena.

Cu dizidenții nu i-a fost ușor: s-a dus până la Cluj ca s-o cunoască pe Doina Cornea, însă (dacă țin bine minte ce povestea Coen) a fost împiedicat s-o vadă; Securitatea l-a oprit pe trotuar și nu l-a lăsat să intre în casă.

Probabil că nici cu artiștii n-a reușit cum ar fi vrut, dovadă numărul totuși mic al prietenilor pe care și-i făcuse până la Revoluție. La întâlnirea de la 5 februarie 1989 a fost puțină lume – cred că nu mai mult de zece persoane. Citind raportul publicat în Cartea Albă a Securității, îmi dau seama că – da! – era acolo și Sanda Chiose, fostă Crișan (fostă soție a criticului Constantin Crișan). Au mai fost – da! – Mircea Dinescu și Andrei Pleșu. Pe Stela și Aurel Covaci, menționați și ei în raport, nu-mi mai amintesc – însă – să-i fi întâlnit atunci. Amfitrionul era secondat de Pieter Bas Bakker, adjunctul lui din ambasadă. Va mai fi fost și altcineva? Ar fi interesant de aflat (oare se mai păstrează undeva lista invitaților?; la Coen sau poate la ambasadă, în arhivă?!), nu de alta, dar într-una dintre frazele din relatarea Securității ar putea fi vorba despre cineva care, nenumit în raport, încerca să-l manipuleze pe incomodul diplomat, tăindu-i elanurile în materie de „dezvoltare a relațiilor culturale dintre România și țara sa". În orice caz, dacă nu-l va fi știut pe supraveghetorul sau turnătorul infiltrat, perspicacele ambasador Coen Stork va fi bănuit ceva și-și va fi luat oarecari precauții, de vreme ce raportul securistului îl citează spunând că are „bune intenții"...

Ambasadorul Olandei, Coen Stork, se întâlnea cu intelectualii români în casa lui din București, deși fusese avertizat de Securitate să nu vorbească cu aceștia AGERPRES

În fine! La reședința lui Coen atmosfera e relaxată, amicală. Îl cunoscusem nu cu mult timp în urmă, când ne-a făcut el o vizită acasă, „incognito", venit fără mașină și fără bicicletă, cu troleibuzul, imaginându-și că și-a pierdut pe drum urmăritorii. Trebuie să fi fost înainte de Anul Nou 1989, fiindcă Pieter Bas Bakker, care a mai trecut ulterior pe la noi cu mici mesaje, ne-a adus un calendar cu imagini din Olanda, deci era în perioada Sărbătorilor de iarnă. Descinderea lui Coen, împreună cu Pieter și cu lectorul olandez de la Facultatea de Limbi străine a Universității București, la noi acasă, aduși de prietena noastră olandeză Marike Dokter, fusese ceva cu totul neobișnuit pe-atunci. Legislația interzicea „relațiile cu străinii", iar cele cu diplomații treceau drept „culpe" foarte grave, suspecte de „spionaj". Pe de altă parte, autoritățile nu interveneau decât în situații speciale, când constatau sau presupuneau că există pericolul transmiterii de proteste politice în străinătate sau al unor interviuri pentru presa occidentală, bunăoară. Sistemul funcționa – în genere – în această manieră ambiguă sau ambivalentă, pe care cine n-a trăit acele vremuri o înțelege mai greu sau deloc. Era, sigur că era o dictatură, un regim oribil, abuziv, imoral, represiv, care a nenorocit câteva generații ș.a.m.d.; dar, după perioada foarte dură din epoca stalinistă, de la instalarea comunismului, la finele lui 1947, și până către mijlocul anilor 1960, când a fost distrusă sistematic vechea societate, cu violențe bestiale, arestări, deportări, exterminări, existența cotidiană a revenit la o aproape-normalitate, într-o formulă de tip „schizofrenic": toată lumea, și „aparatul", și populația respectau „ritualul", știind că nu trebuie încălcate regulile jocului; în rest, viața curgea mult mai firesc decât își închipuie cei care cred că o dictatură e ceva rău-de-tot, tot timpul, până la toate detaliile de zi cu zi. Adică... sigur că e rea-de-tot, e rău profund, profund distorsionant; doar că, în epocile de totalitarism mai „moale", când – de pildă – violența represivă e înlocuită de frica de a încălca limitele, cum s-a întâmplat la noi din partea a doua a anilor 1960 și până la sfârșit, în 1989, metabolismul existenței cotidiene poate reveni incredibil de aproape de normal. Regimul devenise un fel de „rău de fundal", cu care ne obișnuisem într-atât, încât îl puteam ignora în cea mai mare parte a timpului. Ce-i drept, cineva - Partidul unic, prin intermediul poliției sale politice, Securitatea - veghea. Iar degradarea progresivă a condițiilor de viață, până la criza generalizată din anii 1980, ne readucea mereu aminte pe ce lume trăiam...

Atmosferă relaxată – deci – la reședința de pe Atena a lui Coen Stork, chiar dacă, privită dinspre ziua de azi, după douăzeci de ani, sau din perspectiva raportului unui ofițer de Securitate, respectiva „acțiune protocolară" l-ar face pe un neștiutor să-și închipuie o situație tensionată într-o epocă de teroare. După ce văzuse living-ul micului nostru apartament de atunci înecat de cărți, Coen mi le-arată pe-ale lui, tot multe, mutate dintr-o țară într-alta, și-mi spune că a trebuit să comande special rafturi destule ca să le-ncapă. Nu-mi mai amintesc alte lucruri discutate, vor fi fost conversații banale. Sau culturale, vezi bine! În nici un caz politice, fiindcă știm cu toții că tema trebuie evitată. Raportorul raportează că s-a vorbit despre „traducerea, în vederea editării, a unei antologii de versuri olandeze", „perfectată" cu mine. Nici asta nu-mi amintesc, însă presupun că mă oferisem să transmit un grupaj de poeme la Dialogul ieșean, revista studențească pe care o conducea prietenul meu Andrei Corbea și pentru care eram, neoficial, un fel de „redactor pentru București". Publicarea unei antologii olandeze într-o carte n-aveam cum s-o sprijin.

Vizită de prânz fiind, am stat și la masă, am mai vorbit ce-am mai vorbit, apoi am plecat, rând pe rând. Oricât de relaxată ar fi fost atmosfera, nu înseamnă că Securitatea nu veghea. Am constatat-o deîndată ce am ieșit pe stradă. Am mai povestit o dată episodul: am fost urmărit până acasă, nici astăzi nu știu de ce; doar pentru intimidare?! Nu mult după aceea, a venit la Editura Litera, unde eram redactor, un colonel de Securitate cu misiunea de a mă avertiza că nu e bine să am relații cu străinii și atât, fără alte urmări. Oricum, e de la sine înțeles că, dacă pe mine mă luase în primire o echipă de „filaj" la plecarea de la reședința lui Coen Stork, au mai fost mobilizate câteva pentru ceilalți invitați. O amplă „operațiune" pentru supravegherea periculoasei întâlniri de prânz a unui grup de intelectuali români cu un ambasador occidental la București, la anul 1989. Periclitat, regimul își luase toate măsurile de precauție. Nimic nu-l putea clinti din șa. Era pregătit să mai călărească țara o sută de ani...

Ion Bogdan LEFTER

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Notă privindu-l pe ambasadorul Olandei la București

(Urmare din pag. I)

Dețineam date din care rezultă ca la data de 5 februarie 1989 a avut loc la domiciliul ambasadorului Olandei la București o acțiune protocolară la care au participat mai mulți cetățeni români, fără a avea aprobările forurilor competente.

În timpul acțiunii, ambasadorul a făcut cunoscută unora dintre participanți intenția sa de a organiza și în viitor astfel de contacte oficiale, argumentând cu „bunele sale intenții" de întărirea și dezvoltarea pe această cale a relațiilor culturale dintre România și țara sa. A afirmat că, în acest sens, a perfectat cu poetul Bogdan Lefter, aflat printre invitați, traducerea în vederea editării a unei antologii de versuri olandeze. Deși i s-au explicat atât necesitatea oficializării demersurilor pe lângă cetățeni români, cât și inutilitatea cultivării relațiilor cu unii așa-ziși „disidenți", care nu sunt și nu pot deveni reprezentanți emblematici ai culturii române contemporane, diplomatul nu și-a modificat poziția. Au mai fost prezenți, printre alții, poetul Mircea Dinescu, soții Aurel și Stela Covaci, Sanda Chiose, criticul Andrei Pleșu.

Document din volumul: Cartea Albă a Securității, Istorii literare și artistice (1969-1989), București, Serviciul Român de Informații, 1996

RADIOGRAFII CULINARE

CAIETE PE OUĂ

În primăvara lui '89, nu se prea găseau rechizite școlare. Caietele de matematică erau rarități. Mici, mari sau tip studențesc, erai nevoit să cumperi imediat ce le găseai, pentru că dispăreau urgent. Într-o zi, am fost nevoită să merg într-o delegație, la Fabrica de bere Bragadiru, pentru că întârziaseră cu o lună plata unei facturi. Cu adresa către conducerea fabricii m-am prezentat la Bragadiru.

După ce am obținut dispoziția de încasare a banilor, fericită că rezolvasem problema, așteptam autobuzul care făcea legătura cu Bucureștiul. În stație se afla un chioșc, sau un magazinaș, care avea o mică vitrină plină cu o mulțime de produse. Erau etalate ibrice, gumari, pijamale bărbătești, „capoade din barchet", săpun, jucării, conserve, ligheane din plastic, găleți din metal, pensule, creioane colorate etc. Într-un colț zăresc și mult căutatele caiete de matematică! Fericită, intru în magazinaș, îmi fac socoteala la bani, pentru că eram hotărâtă să dau tot ce aveam la mine, și cer plină de nerăbdare zece caiete mici și cinci mari.

Doamna vânzătoare, foarte serviabilă, se apleacă, scoate zece caiete mici și cinci mari, le pune pe tejghea și-mi zice cu o voce plată: „zece ouă, le puneți acolo în cofraj" și-mi indică undeva în dreapta. În același timp, în magazinaș a intrat un milițian care a salutat-o foarte familiar și s-a instalat comod pe un vraf de baloturi de diftină. Femeia aștepta, eu așteptam, dar nu pricepeam. Ea mai zise odată: „Zece ouă și-mi dați numai diferența. Așa se dă marfa la noi", îmi explică. „Păi cum vine asta? Mie îmi cereți ouă? Poate dumnealui?", îi zic eu cu gând că e din localitate. La care milițianul zise: „E, io nu, că ale mele nu e de vânzare!" și începu să râdă. Râse și vânzătoarea, am râs și eu și... am încercat să o corup. Aș!

Femeia mi-a arătat, după o perdea, două vrafuri de cofraje pline cu ouă, pe care trebuia să le predea în seara aceea, o dată cu banii pe marfa vândută. „Dacă nu iau ouă, nu-mi dă nici marfă! Așa e la noi, la țară! Ne obligă să cerem ouă de la lume! Dai oul, bine; nu, asta e! Totul e legat de ouă!", îmi zise ea plină de obidă. Între timp, milițianul potrivea mai bine baloturile, gest care m-a făcut să înțeleg legătura dintre el și vânzătoare.

Am ridicat din umeri neputincioasă, explicându-i că nu găseam ouă nici la București, dar să am, în plus, pentru un așa troc și, salutând-o, am ieșit. A ieșit și milițianul, care a plecat agale către sat.

Auzisem eu câte ceva despre faptul că-i obligau pe țărani să dea ouă pentru te miri ce, dar nu-mi venea să cred că mi se întâmplă tocmai mie! Nu-mi venea să cred! Unde mai pui că nu mai văzusem cam de multișor un ou și visam la o omletă.

Mai apoi, mi-am adus aminte de bancul în care țăranul, necăjit de obligația tâmpită, nu-i vindea morcovi unui orășan: „De ce nu-mi dai morcovii?", întrebă orășanul. „Pentru că e legați!", răspunde țăranul. „De ce e legați?", întrebă iar orășanul persiflându-l. „De ouă!", răspunse țăranul.

Veronica BECTAȘ

Omletă cu mazăre

Ingrediente: (pentru o persoană) 2 ouă, 2 linguri de mazăre fină, fiartă, 3 fire de ceapă verde, sare și piper, mărar.

Preparare: Se încinge puțin ulei într-o tigaie. Se toacă ceapa și se pune în ulei împreună cu mazărea. Se amestecă mereu timp de cinci minute, apoi se adaugă ouăle bătute, sare și piper. Se lasă la foc mic, cu capac, până se încheagă bine, apoi se scoate pe farfurie, se presară mărar sau, după dorință, caşcaval ras înainte de a presăra mărar. Se servește cu salată.

Jurnalul falsului spion

(Urmare din pag. I)

Intelectualii se temeau de Securitate și aceasta de ei

În 1989 profesorul Livius Ciocârlie apare în scriptele Securității ca în plasa unui păianjen („o insectă care în loc să fie înțepată cu un ac, e înțepată cu un laser care nu se simte", ține să precizeze). Reiese astfel că un număr de slujbași au primit lefuri urmărind un presupus spion și presupus răuvoitor. Fără să fi adus vreo confirmare ori probat vreun delict care să intre sub incidența legii. Se poartă cei ce-l urmăresc diferit între un an și altul? Și cum s-or fi simțit în anul 1989?... „Aș zice – deși e mai degrabă o presupunere decât o certitudine, pornind și de la acele goluri din dosar, adică din propria lor prestație, a ofițerilor – că intrase în ei o mare frică în '89, că se schimbase tonul. Până în '88-'89, rapoartele te frapează prin răceala lor. Nu te judecă, nu te înjură, nu spun «porcul ăsta dușmănos....» Nimic. Relatează rece ce-ai vorbit, ce-ai meșterit, spun ce măsură să se ia, să se introducă cutare și cutare. Ei, pe măsură ce se apropie '89, încep să fie mult mai tensionați în rapoartele pe care le fac și în măsurile pe care le iau. Știu că ceva e posibil să se-ntâmple. De altfel, deși ignorant, în discuția cu Manolescu (înregistrată de Securitate) fac presupunerea că „nu se poate ca ei să nu se gândească la ce ar putea păți ei dacă se întâmplă ceva, dacă se întorc lucrurile". Deci în '89 este o tensiune, ăsta e cuvântul, și în existența noastră. Nu mai suntem preocupați numai să ne apară cărțile. Începem să credem că ar fi de datoria noastră să ne mișcăm puțin. Și tonul rapoartelor care se fac despre mine se schimbă... nu în sensul că ar vrea să devină mai duri, nu, ci în acela că sunt mai îngrijorați." În tensiune sau în așteptare se găsesc „ei"? Cum ar fi corect spus? „Tensiunea exista în orice caz. Din partea noastră era, sigur, și o așteptare. Așteptau și ei să se întâmple ceva. O caracteristică a fost teama reciprocă. A intelectualilor de Securitate și a Securității de intelectuali. E adevărat că teama noastră avea o preistorie bogată. De mici învățasem să ne fie frică de Securitate și de regim în general. Crescuserăm într-o vreme când se auzea frecvent dimineața «l-au luat azi-noapte». Și, în majoritatea cazurilor, nu se știa de ce, omul nu îndrăznise să-i supere cu nimic. Iar noi am transformat acea teamă pe deplin justificată într-una mai puțin justificată. Veți spune că mă contrazic. Am vorbit de acea ignorare a supravegherii de către Securitate. Dar omul are resurse bogate. El poate să fie în același timp și inconștient și neliniștit."

Lavinia BETEA

ARTICOLUL ZILEI

Între scripte și fapte – semnul egalității

Țăranii din Ghercești și Ungureni sunt renumiți crescători de animale și, în general, mari „exportatori" de lapte și brânză pe piețele Craiovei. Drumurile Băniei erau și sunt bătute ades de „brânzarii" din Ungureni și Ghercești, iar nelipsitele lor cobilițe de pe umăr funcționează ca un fel de ecluze prin care laptele celor două sate coboară o treaptă spre cănile orășenilor.

Acum zece ani, când a venit aici Gorgoteanu Elisaveta, localnicii își dădeau coate: „Avem un primar cu codițe!" De altfel, cele dintâi amintiri ale primarului cu codițe venit să demonstreze că nu diferența de gen este hotărâtoare în conducerea unei colectivități, ci inteligența, pasiunea, dăruirea și mai ales știința subtilă a colaborării cu oamenii sunt legate tot de o întâmplare cu substrat... zootehnic. Tocmai făcuse un tur al hotarelor când zări, la marginea unui lan de porumb, o bătrână în jurul vârstei de 100 de ani care abia stăpânea o vacă să nu intre în lan. „Să nu lași vaca în porumb!" – i-ar fi spus atunci primărița, mai mult ca să intre cu ea în vorbă. „Da' tu cine mai ești, fato?" – s-a oțărât bătrâna de 100 de ani. „Sunt noua primăriță." „Bine că spusăși, fato, că acu' puneam ciomagu' pe tine."

Imaginea acestei bătrâne păscând o vacă pe dealurile Ungurenilor a devenit pentru noua primăriță un fel de simbol al pământului și al oamenilor între care a venit să muncească. Și-a făcut rost de fotografia Ioanei Pucă – așa o chema pe bătrână – și a ținut-o sub sticla de sub biroul Primăriei de-a lungul celor zece ani, până acum. De câte ori se afla în clipele de cumpănă dinaintea unei decizii importante, se uita la bătrână și lumina impresionant de vitală din ochii ei îi dădea putere. Când a murit, Pucă Ioana trecuse cu câțiva ani peste sută și a lăsat cu limbă de moarte fiului acest testament: „Să nu dai vacile din bătătură, să nu le vinzi, să nu le tai că și din mormânt te văd!". Sunt cuvinte care spun totul despre oamenii acestor pământuri. Prezența aproape totemică a animalului în gospodăria unei familii țărănești este – poate mai mult decât o tradiție – expresia vie a statorniciei și primordialității noastre agrare.

Sub sticla biroului din Primăria Ghercești se mai află, alături de fotografia bătrânei, și publicația dată de Comisia județeană de recensământ pe care primărița Gorgoteanu Elisaveta a discutat-o cu cetățenii în toate implicațiile ei. De altfel, înaintea pornirii acțiunii, biroul executiv a convocat deputații și comitetele de cetățeni pentru a face împreună un prerecensământ estimativ. Există, în acest sens, la nivelul Consiliului Popular o evidență strictă a animalelor în registrul agricol, actualizată continuu, în colaborare cu medicul veterinar, pentru a fi corelată cu modificările survenite în teren și a pune astfel semnul egalității între scriptic și faptic?

Toți recenzorii care au efectuat anul acesta recensământul pe raza comunei Ghercești au liceul de specialitate, prezentând astfel garanția morală și profesională. Paralel cu recensământul, comisia de verificare pe sectoare și comisia comunală au efectuat și ele supracontroale, nedepistând însă vreun caz de incorectitudine sau necorelare între cifrele registrelor și situația reală. Ceea ce nici nu e de mirare într-o astfel de zonă în care numele unor crescători de animale ca Becu Florea, Tita Ilie, Avram Elena, Becu Ion, Bălță Florea, Petriță Matei, Triță Matei, cu toții trecuți de 75 de ani nu poate fi asociat decât cu cinstea și responsabilitatea civică ș ceea ce a și făcut ca Ghercești să se numere printre primele localități din județul Dolj în care s-a încheiat recensământul. Lucru confirmat întru totul de Afrim Valerian, activist la Consiliul Popular Județean.

În Ghercești există două cooperative agricole ce au fuzionat recent. Matei Ana, președinta cooperativei reîntregite, știe cât se poate de exact în ce măsură creșterea efectivelor de animale, ridicare continuă a indicelui de natalitate, sporirea producțiilor de lapte și lână, și în general a randamentului pe animal depind de asigurarea bazei furajere a unității. În acest sens, CAP Ghercești are o suprafață de 100 ha cultivate rațional, în atenția conducerii stând permanent problema fertilizării acestor pajiști.

Există de altfel o corelare strânsă între zootehnie și recolta cerealieră, creșterea efectivelor de animale depinzând inclusiv de sporirea continuă a recoltelor - adevăr ce s-ar putea traduce, parafrazând un cunoscut proverb, astfel: spune-mi ce recolte ai ca să-ți spun ce animale crești! Producțiile bune obținute în primul an la grâu au dat posibilitatea cooperatorilor (ca să dăm un singur exemplu) să crească un număr mai mare de păsări. Ei au luat 6 kg grâu de normă realizată, cei care-au muncit fiind astfel răsplătiți cu 1.800-2.000 kg de persoană. În aceste condiții, achizițiile de carne sunt asigurate, numai la începutul lui 1989 preluându-se de la cetățeni peste 400 kg carne de pasăre.

În cele 889 de gospodării ale populației au fost crescute 1.101 de bovine (din care 709 vaci și 47 junici), 903 ovine, 231 de caprine, 775 de porci, 11.241 de păsări și 253 familii de albine. Practic, fiecare gospodărie are, pe lângă cele 475 de capete ale fermei de bovine și cele 828 de ovine, vacă, porc, oaie, capră ș ceea ce corespunde întru totul prevederilor planului de dezvoltare intensivă a zootehniei. Mai mult decât atât, efectivele de animale au crescut de la un recensământ la altul: bovinele cu 0,7%, ovinele cu 1,2%, păsările cu 2%, porcii cu 0,5%, iar caprinele cu... 62%, dintre crescătorii de animale remarcându-se Iordache T. Marin, Vâlceleanu Ion, Triță Constantin, Pucă Maria din Ungureni și Mogoșanu Dumitru, Brândușă Ilie, Mandă Titi (care ține acasă 15 vaci!). Din Ghercești au „curs" spre cisternele Întreprinderii de industrializare a laptelui peste 1.200 hectolitri de lapte, „un vagon întreg" - cum spune primărița Gorgoteanu Elisaveta.

Așezate între dealurile blânde ale Doljului ca într-un leagăn binecuvântat, Gherceștii și Ungurenii își aduc, după puterile lor mereu sporite, contribuția la dezvoltarea zootehniei noastre, una dintre ramurile de bază ale economiei naționale - sector a cărui pondere va trebui să ajungă la 46%-58% din totalul producției agricole. Oamenii acestor locuri, devotați prin tradiție străvechii ocupații a creșterii animalelor, ridică în lumina nouă a necesităților timpului ceea ce știau ei să facă mai bine dintotdeauna și, dacă recensământul din acest an s-a desfășurat exemplar în acest colț de țară, aceasta nu e decât o premisă certă că măsurile care vor fi luate în vederea dezvoltării mai accentuate a zootehniei vor avea un temei real, asigurând dezvoltarea agriculturii noastre pe întreg ansamblul ei.

Ion ZUBAȘCU
Flacăra, nr. 5/1989

Lipsiți de perspective, patinatorii plecau pe capete din țară

În ultimii ani de comunism, schiul, patinajul și celelalte discipline ale iernii puteau fi considerate Cenușăreasa sportului românesc, fiind ținute în viață doar de entuziasmul câtorva oameni, pe care doar pasiunea îi făcea să treacă peste greutățile legate de lipsa bazei materiale, a echipamentelor de concurs competitive și de șansa de a face cu adevărat performanță. Patinajul viteză nu făcea excepție de la regulă, pregătirile la acest sport fiind influențate de capriciile naturii. În țară nu existau decât câteva piste naturale, cea mai bună dintre acestea fiind la Miercurea Ciuc, unde se desfășurau majoritatea competițiilor. Sportivii se rugau să țină frigul cât mai mult, pentru că altfel gheața se topea și nu mai puteau să se antreneze. Amenajarea pistei se făcea cu mijloace tehnice rudimentare, gheața era de slabă calitate, de aceea majoritatea recordurilor naționale se băteau în străinătate. Doar componenții lotului național beneficiau de condiții mai bune: stagii lungi de pregătire în străinătate, în Austria, Ungaria, Italia sau Germania, și echipament performant. În plus, aveau șansa să participe la concursuri internaționale, inclusiv la Campionatele Mondiale și Europene. Ceilalți erau nevoiți să se mulțumească cu echipamente de calitate mai proastă, pe care le primeau de la federație sau de la cluburi, și nici nu prea aveau șansa să meargă la concursuri peste graniță. Lipsiți de motivație, mulți renunțau la sportul de performanță, sau plecau din țară.

În 1989, vremea a ținut cu sportivii, astfel încât Campionatele Naționale au avut loc conform calendarului, după ce, cu un an înainte, acestea fuseseră anulate din cauza căldurii. La toate categoriile de vârstă au fost aproximativ 70 de sportivi, revelația concursului fiind junioara Emese Antal, de la Mureșul, Târgu Mureș, care a câștigat titlurile la sprint și la politatlon, după ce s-a impus în majoritatea probelor. În general, rezultatele au fost modeste, fapt consemnat și într-o analiză dedicată de ziarul Sportul acestei competiții desfășurate sub egida Daciadei: „Imaginea de ansamblu nu este tocmai îmbucurătoare. Rezultatelor necompetitive încă în arena internațională trebuie să li se acorde o motivație obiectivă, deoarece autorii lor, aflați încă la discreția vremii, au fost handicapați de pregătirea sumară pe gheață". Neavând nici o perspectivă, mai mulți patinatori au plecat definitiv din țară în 1989. Printre ei s-au aflat Szilard Varga și Edmond Cseh. Primul a ajuns în Ungaria, iar celălalt în Suedia. Cseh chiar a concurat o vreme în țara de adopție, dar a renunțat pentru că a avut probleme cu obținerea cetățeniei. Emese Antal, deși fusese selecționată pentru Campionatul Mondial de juniori de la Kiev, era cu gândul tot la plecarea definitivă. După 20 de ani, antrenorul Carol Gall, cel care a pregătit-o pe Antal la clubul din Târgu Mureș, își amintește: „Era o atmosferă generală de nemulțumire. Emese visa să participe la Olimpiadă și se simțea frustrată că nu era sprijinită, nu prea era trimisă la concursuri în străinătate. Simțea că ascensiunea ei este blocată de două sportive, Mihaela Dascălu și Cerasela Hordobețiu. Era și o problemă de naționalism, pentru că pe vremea aceea lotul național era alcătuit pe principiul doi plus unu, adică doi români și un maghiar. Nu mi-a spus niciodată că vrea să plece, dar îmi dădeam seama că se gândește la asta".

Emese Antal a deprins tainele patinajului în România, dar s-a consacrat în Austria
Foto: Revista Sport

Junioare găsite dopate

Cele două sportive care stăteau în calea lui Emese Antal aveau și ele o poveste interesantă, pe care presa vremii, din motive lesne de înțeles, a trecut-o sub tăcere. În luna ianuarie 1988, Mihaela Dascălu și Cerasela Hordobețiu câștigaseră câte o medalie de bronz la Campionatele Mondiale de juniori de la Seul, aceasta fiind cea mai bună performanță din istoria de până atunci a patinajului viteză românesc. Amândouă au fost selecționate în lotul pentru Jocurile Olimpice de iarnă de la Calgary, care erau programate în luna februarie a aceluiași an. Au plecat în Canada, însă nu au mai apucat să intre în concurs, pentru că între timp veniseră rezultatele controlului doping efectuat la Seul, care consfințeau faptul că ambele fuseseră dopate. În consecință, ele a trebuit să returneze medaliile câștigate, nu li s-a mai permis să concureze la Olimpiadă și au fost suspendate pe o perioadă de 18 luni. După expirarea sancțiunii, cele două sportive și-au reluat activitatea la cel mai înalt nivel. Mihaela Dascălu s-a afirmat ca cea mai bună patinatoare română din toate timpurile, putându-se lăuda cu trei participări la Jocurile Olimpice și cu mai multe medalii câștigate la Campionatele Mondiale și Europene. Emese Antal a ajuns și ea la Olimpiadă, dar sub culorile Austriei, țară în care s-a stabilit după Revoluție.

Nu doar sportivii au avut de suferit în perioada comunistă, ci și tehnicienii care se ocupau de pregătirea lor. De exemplu, asistentul medical al lotului național de patinaj viteză, Emil Faris, nu a putut să plece ani buni la concursuri în străinătate, nici măcar în țările socialiste, deoarece sora sa și ambii părinți emigraseră în Australia. Carol Gall nu are nici el amintiri prea plăcute din acei ani. „Aveam sportivi la lot, dar plecau alții cu ei la concursuri. Era un antrenor la Brașov, de etnie germană, care și-a schimbat numele după cel al soției, ca să poată pleca. De la federație mi s-a spus că nu-mi dau drumul pentru că nu sunt membru de partid. Nici după ce am intrat în PCR nu m-au lăsat să plec", și-a amintit Carol Novak.

Vlad IONESCU

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ

Mișcarea Democratică pentru Susținerea Restructurării în RSS Moldovenească (II)

Această mișcare național democratică care susținea reforma în URSS și care a făcut presiuni legate de respectarea drepturilor tuturor cetățenilor, de orice etnie, din URSS, și-a făcut public programul la începutul anului 1989, în RSS Moldovenească. Radio Europa Liberă a luat la cunoștință de programul democraților moldoveni grație unui interviu telefonic cu trei membri ai comitetului organizațional de la Chișinău: Iurie Roșca, Mihai Fusu și Vasile Năstase.

Principiile generale

Mișcarea militează pentru recunoașterea universală a principiilor democratice și pentru un stat „bazat pe domnia legii" într-un URSS care ar trebui să devină „o uniune federală de state suverane". A fi membru al acestei mișcări înseamnă a fi „incompatibil cu șovinismul naționalist și cu orice formă de violență". Membrii mișcării vor trebui să lucreze „exclusiv prin metode legale și constituționale" în acord cu prevederile ONU și CSCE și în conformitate cu Constituțiile URSS și RSS Moldovenești ce prevăd drepturile, libertățile și responsabilitățile cetățenilor.

Democratizarea statului

Această rubrică a programului introduce conceptul de federalism desemnat a „pune în practică drepturile RSS Moldovenești ca republică națională suverană". Această secțiune prevede ca URSS și RSS Moldovenească, prin Constituțiile lor, să „definească cu maximă precizie autoritatea federației și a republicii și să specifice clar unde sfârșesc și unde încep drepturile fiecăreia dintre ele". Se cere dreptul de veto cu privire la chestiunile legale considerate a fi „de importanță vitală pentru republică"; se mai cere ca republica să aibă dreptul „de a menține legături directe cu alte state și cu organizații internaționale" (contactele cu România prezintă, probabil, mai multă importanță decât oricare altele).

Economia și migrația

Programul cere „transformări radicale" și „umanizarea" sistemului economic prin înlocuirea monopolului statului cu întreprinderi cu management propriu, cu mecanisme de marketing; se recomandă pluralismul formelor de proprietate: aceasta, susține documentul, este „singura cale de a asigura o aprovizionare adecvată cu bunuri a societății". Mișcarea consideră că trecerea de la stat la forme individuale de proprietate a fost prea înceată în RSS Moldovenească și se vrea un ritm mai alert. În același timp, programul cere „cedarea principalelor pârghii dinspre Uniune către autoritatea republicană". Se cere, mai presus de toate, „un control riguros al procesului de migrație"; o politică mai deschisă pe piața muncii pentru a preveni „importul inutil de mână de lucru" în RSS Moldovenească din alte zone ale URSS. Și o evaluare în prealabil a tuturor proiectelor industriale noi pentru a le determina impactul asupra componenței etnice a populației și a stilului său de viață. Industrializarea la voia întâmplării și imigrația masivă au generat deja complicate probleme sociale în republică, reiese din document. Documentul cere, de asemenea, ca agricultura să fie tratată ca un „domeniu prioritar" în planificarea economiei republicii și este în favoarea retrocedării pământurilor către țărani, atât pentru afirmarea principiilor formulate mai sus, cât și din rațiuni de eficiență economică.

Politici culturale

Mișcarea cere ca moldoveneasca să devină limbă de stat în republică, să se revină la scrierea latină (care a fost înlocuită cu cea chirilică sub Stalin), și cere recunoașterea oficială a unității dintre limba română și cea moldovenească (doctrina sovietică oficială consideră moldoveneasca drept o limbă diferită de română). Aceasta este poate cea mai importantă cerere a mișcării, până acum.

Pornind de la premisa că „amalgamarea automată a națiunilor duce la degradarea și la dispariția culturilor lor", „documentul apără drepturile moldovenilor și ale tuturor grupurilor etnice din republică" de a avea instituții culturale și educaționale proprii. Cere abolirea școlilor „mixte" (care au în paralel ore în rusă și în limba națională) și militează pentru deschiderea unui număr adecvat de școli, pentru toate treptele de educație, de la creșe până la instituții de învățământ superior; se solicită înființarea unor instituții culturale pentru moldoveni, ucraineni, evrei și alte grupuri etnice. (Membrii comitetului organizațional, intervievați telefonic au avut un comentariu critic asupra faptului că largi comunități rurale și urbane de ucraineni, din republică, nu au școli ucrainene, iar populația evreiască nu are școli și instituții proprii).

De asemenea, programul cere recunoașterea dreptul tuturor grupurilor etnice – inclusiv moldoveni, ucraineni, evrei și alții de a comunica liber cu semenii lor din alte țări. Legat de relațiile dintre moldoveni și români, documentul cere „dărâmarea marelui zid chinezesc dintre cele două culturi" și inițierea „unei strânse cooperări culturale".

Drepturile omului

Programul cere garanții legale că autoritățile vor ține seama de drepturile omului; inviolabilitatea persoanei, a domiciliului și a corespondenței; libertatea conștiinței, a opiniei și a exprimării și alte drepturi civile prevăzute atât în constituția URSS cât și a RSS Moldovenești dar care, în cea mai mare parte nu au fost respectate practic. Se cere, de asemenea, reabilitarea celor care au fost condamnați din cauza convingerilor politice sau religioase. Mișcarea mai cere anularea hotărârilor judecătorești și administrative prin care au fost deportate persoane din Moldova în anul 1940. Se cere publicarea numelor celor care au ordonat și care au supervizat deportările și a numelor victimelor; de asemenea, ridicarea unui monument public în memoria victimelor și calificarea tuturor mijloacelor de represiune în masă puse în practică în timpul sau după cel de-al doilea război mondial, drept crime împotriva umanității.

Vladimir Socor
Radio Europa Liberă (Munchen)
- Raport al secției de cercetare, condusă de dr M. Shafir. Document din „Arhiva 1989", Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (Traducere de Eliza Dumitrescu)

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Apă de la cișmea, pentru locatarii blocurilor din Curtea de Argeș

Cetățenii de pe Strada Unirii din orașul Curtea de Argeș, captând mai multe izvoare, au amenajat cu ani în urmă o cișmea pentru apă potabilă de la care se aprovizionau și locuitorii cartierului din vecinătate, când se oprea apa la conducta orașului. Corespondentul dr Ioan Micuț ne sesizează însă că, o dată cu desfășurarea lucrărilor de construire a canalului de scurgere ce pornește de la blocurile din partea nordică a acestei străzi, cu deversare în râul Valea Iașiului, micile canale de captare a izvoarelor pentru cișmea au fost întretăiate, micșorându-se debitul acesteia. Acum, puțina apă care mai curge la cișmea vine deseori tulbure. Cum sursa de apă respectivă este absolut necesară, corespondentul voluntar sugerează ca edilii orașului să determine conducerea întreprinderii care construiește canalul de scurgere să ia măsurile corespunzătoare pentru a reda cișmelei debitul normal, asigurându-se astfel în continuare alimentarea cu apă potabilă a zecilor de familii din această zonă.

●●●

Buna întreținere a locuințelor, înlăturarea operativă a oricărei defecțiuni apărute la un imobil sau altul sunt și trebuie să fie preocupări constante atât ale reprezentanților întreprinderii care le administrează (ICRAL), cât și ale locatarilor înșiși. Una dintre căile de realizare practică a acestei cerințe o constituie legătura permanentă dintre asociațiile de locatari și unitățile ICRAL, buna conlucrare dintre ele. În această privință, la ICRAL-Vitan din Sectorul 3 al Capitalei se desfășoară de câtva timp o interesantă acțiune, care-și dovedește eficiența și despre care ne dă amănunte directorul Întreprinderii, Nicolae Ploaie. Concret, fiecare responsabil al sectoarelor de gospodărire locativă ia legătura, o dată la două săptămâni, cu comitetele asociațiilor de locatari din raza sa de activitate, înformându-se detaliat asupra problemelor pe care locatarii le au de rezolvat în legătură cu buna întreținere a locuințelor. Asemenea constatări, care se înregistrează într-un registru ținut la conducerea ICRAL, se referă îndeosebi la: defecțiuni în subsolurile tehnice, canalizări colmatate și refulări în subsoluri, automate pe casa scării defecte, geamuri sparte, apariția condensului și a infiltrațiilor prin terasă, proaspăta întreținere a apartamentelor din partea unor locatari, subînchirieri ilegale de locuințe etc. Soluționarea acestor sesizări trebuie să se facă de centrele ICRAL în termen de cinci zile, iar cele care depășesc posibilitățile lor se centralizează și se planifică rezolvarea la nivelul întreprinderii. Controlul îndeplinirii acestor măsuri se realizează prin comunicările pe care le transmit comitetele asociațiilor de locatari către conducerea întreprinderii.

De la declanșarea acțiunii au fost astfel verificate aproape 1.000 de blocuri cu peste 2.000 de scări, efectuându-se operativ reparațiile și remedierile necesare, lucrări la care au fost antrenate uneori și alte întreprinderi: de gaze, canal, de gospodărire comunală etc. Pe lângă rezultatele practice obținute în ce privește buna întreținere a locuințelor, reducerea consumului de energie electrică la părțile comune, înlăturarea risipei de apă etc., acest dialog purtat sistematic cu locatarii fac să crească grija și răspunderea acestora față de fondul locativ, gradul de solicitudine și operativitate în desfășurarea activității din partea lucrătorilor ICRAL.

Rubrică realizată de Gheorghe Pârvan
Scînteia, Nr. 14456 din 1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Întreprinderea pentru administrarea clădirilor, Str. Al Sahia nr. 16, Sect. 2, București încadrează de urgență conducători auto gradul: A, B, C, D.

Intreprinderea Poligrafică Luceafărul, cu sediul în București, Str. C-tin Mille nr. 5-7-9, Sect. 1, încadrează de urgență muncitori necalificați cu atribuțiuni de pază.

Oficiul de Gospodărie a apelor al Municipiului București încadrează urgent, conform Legii 12/1971, pentru lucrări din Capitală și Sector agricol Ilfov, următorul personal: ingineri construcții hidrotehnice, electricieni de medie tensiune, personal navigant și muncitori constructori. Relații la compartimentul personal-învățământ.

Instituție centrală cu sediul în Str. Mihai Eminescu nr. 57, Sector 2, București încadrează de urgență, în condițiile Legii 12/1971: conducător autoturism ARO 213 Diesel, cu experiență în conducerea auto și bun cunoscător pentru remedierea deficiențelor mecanice și electrice.

VÂNZĂRI

Dacia 1301, balansoar, haină blană damă ied mongolez, televizor Miraj.

Haină blană damă 52-54, televizor hibrid, magnetofon Tesla B 4, radiocasetofon auto Orion.

Vând ceas Citime deosebit, funcțiuni multiple, geacă prespălată 48-50, deosebită.

Calculator personal Spectrum Sinclair și compatibil, televizor Elcrom.

Țarc copil, scurtă balon, servici masă, goblen, căciulă, guler mouton, palton negru damă 50, față masă, rochie catifea.

Videorecorder Nec, telecomandă infraroșii, comodă Empire, stare excepțională, foto Polaroid, calorifer electric termostat. Aștept provincia.

Vând 30 panouri metalice 160/130 cm pentru seră cu uși metalice duble și simple. Str. Subcetate 47, Piața 16 Februarie.

Televizor color, tensiometru, stetoscop. Cumpăr video, amplificator audio.

vremea

Vremea a fost relativ caldă, deși temperatura aerului a scăzut, mai ales în zonele deluroase. Pe alocuri au căzut precipitații sub formă de ploaie, lapoviță și ninsoare în vestul, centrul și nordul țării. Vântul a suflat slab până la moderat, cu intensificări în estul țării și la munte. Temperaturile au fost cuprinse între minus 8 și plus 8 grade, mai coborâte în depresiunile intramontane. Pe alocuri s-a semnalat ceață, mai ales în regiunile vestice și centrale. La București, vremea a fost relativ caldă, iar cerul temporar noros. Vântul a suflat slab până la moderat, iar temperaturile au fost cuprinse între minus 4 și plus 5 grade.

SĂ RÂDEM CU EI

ROMAN POLIȚIST. La noi ar trebui să se numească roman milițian.

LIRIC. Poetul liric e ori burlac, ori scrie despre nevestele altora.

ORGANIZARE. Contabilul spitalului a propus ca gravidele să nu mai nască noaptea sau când au chef, ci să li se impună o planificare riguroasă: de pildă câte una la fiecare trei ore.

tv 5 februarie 1989

11:30 Lumea copiilor
Constructorii de mâine ai patriei – pionierii. Reportaj realizat la Școala Generală nr. 3 din București
Din cartea iubirii de țară
Prietenii adevărului științific
Șoimii patriei
Desene animate. Redactor Aurelia Tescaru
Telefilmoteca de ghiozdan. Racheta Albă. Producție a Studioului de Film TV. Scenariul Cristiana Nicolae, după romanul „Racheta albă" de Ludovic Roman.
Regia Cristiana Nicolae. În distribuție: George Constantin, Radu Cristian Nicolae, Velisar Mirea, Ivona Cezar, Adrian Vâlcu, Mihai Pavlovici, Tatiana Spineanu, Cătălin Micu, Sorina Didilescu, Val Paraschiv, Silvia Năstase. Episodul 7
12:25 Sub tricolor, la datorie!
Sub semnul mărețelor perspective trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu – angajare patriotică, spirit revoluționar
Itinerar eroic. File din cronica participării Armatei române la războiul antihitlerist. Evocare
Prezențe ostășești la Festivalul Național „Cântarea României"
Redactor colonel Nicolae Cenușă
12:40 Viața satului
Actualitatea în agricultură.
Oameni, fapte, atitudini. Lupta cu inerția – condiția celor angajați în bătălia pentru nou.
Satul românesc pe drumul înfloririi sale.
Redactor Gheorghe Verman
13:00 Telex.
13:05 Album duminical.
Concert de prânz cu o formație condusă de George Toader.
Făurar în alb. Moment poetic. Interpretează Marioara Sterian și Nicolae Călugărița.
Țară de soare. Muzică ușoară cu Alexandru Jula și grupul „Studio B".
Pagini instrumentale cu Cornel Meraru și Nelu Marinescu.
Din cununa cântecului românesc. Muzică populară. Rubrică de Virgil Comșa.
Cu aparatul de filmat prin țară. Reportaj de Marilena Rotaru.
Melodii... melodii cu formația „Savoy".
Mari comici ai ecranului.
Caleidoscop muzical cu: Silvia Voinea, Florin Diaconescu, Luminița Raclariu, George Natsis.
Telesport.
Secvența telespectatorului. Regia artistică Luminița Dumitrescu.
Redactorii ediției: Gh. E. Marian, Ovidiu Dumitru.
15:00 Închiderea programului
19:00 Telejurnal
19:20 Cântarea României. Emisiune realizată în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și cu Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Harghita
Redactori: Florin Brătescu, Elisabeta Mondanos, Ivona Cristescu.
Regia Eugen Todoran.
20:25 Film artistic. Umbre ale trecutului
Producție a studiourilor albaneze. Premieră TV. Cu: Xhevdet Ferri, Matilda Makoci, Eva Alikaj, Ndricin Xhepa, Demir Hyskja, Reshat Arbana, Tinka Kurti, Paskal Prifti, Antoneta Papaparli, Vasian Lame, Gezim Rudi, Dhimiter Jano. Regia Esat Myslin.
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

Gânduri

ORIZONTAL: 1) Liric american contemporan (Robert), autorul poeziei „Hrană pentru foc, hrană pentru gând" – Plăcere 2) Sculptor român (1891-1976) care ne-a lăsat dăltuită în piatră o „Fată pe gânduri" – Ei i-a dedicat Petrarca sonetul „Îngândurat cu leneș pas agale" 3) Notă muzicală – Gândește sincer – Cu gândul și mintea aiurea (pop.) 4) Rău în URSS – Ei, ființei care ne-a dat viață, îi închinăm gândurile noastre cele mai curate (pl.) 5) Eseist, poet, filosof și publicist american (1803-1882), autorul cugetării: „În orice operă de geniu noi recunoaștem propriile noastre gânduri, pe care le-am lepădat: ele se întorc la noi cu o anumită măreție înstrăinată" – Acute!! 6)Din ea vin gândurile mari, afirmă moralistul francez Vauvenargues – Autorul volumului de versuri „Rostite în gând" (Florea) 7) Domoli – Acid..., produs ce are proprietatea de a tăbăci pielea, cu întrebuințări în industrie (pl.) 8) Scos din minți – Stoc mediu! 9) Radu Ionașcu – „... gânditoare", volum de versuri al scriitorului finlandez Eino Leino 10) Semne grafice – „Trestie gânditoare" 11) Compozitor român, autorul liedului „Când însuși glasul gândurilor tace" (2 cuv.).

VERTICAL: 1) A gândi (reg.) – „Gânduri", titlu din creația acestui poet român (Ion Theodor; 1908-1983) 2) Cunoscut liric rus-sovietic (1895-1925), autorul poeziei „Drumul fură gândul serii pe meleaguri" – Una și una! 3) Nicolae Herescu – Geniu al liricii noastre (1850-1889), autorul poeziilor „Gândind la tine" și „Cu gândiri și cu imagini" 4) Cărturar umanist și domn al Moldovei (Dimitrie; 1673-1723) care a spus: „Cu anevoie un gând în două inimi poate a se ascunde" – Cornel Lupașcu 5) Personaj feminin din romanul Ioanei Postelnicu „Roata gândului, roata pământului" – Radu Adam – Tulpină a unor plante agățătoare 6) Individ, persoană – Se păstrează în gând (pl.) 7) Lazăr Vrabie – Zăpadă – Traian Lăzăreanu 8) La revedere – Localitate în Polonia – Zână 9) Iat-o! Plină, dinspre munte,/ Iese... din brădet/ Și se naltă-ncet-încet,/ Gânditoare ca o frunte/ De poet", am citat din poezia „Noapte de vară" de George Coșbuc – A înceta să se mai gândească la cineva sau la ceva 10) Liric contemporan (Horia), autorul poeziilor „Gând" și „Gânduri ascunse" – Cotoi (pop.) 11) Scriitor austriac stabilit la Londra (Elias) care a primit Premiul Nobel pentru literatură în anul 1981 datorită „bogăției gândirii sale și expresivității stilului" – Acum (pop.).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2					■					
3				■						
4						■				
5		■					■			
6	■	■							■	
7			■	■				■		
8				■						
9						■				
10					■					
11										

Dicționar: NAN, ISET, MNIN, COTOC

Revista Rebus, nr. 14/1989

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES